

Cooperativismo e Enonomía Social, nº 29 (2006-2007), pp. 101-104

ANOTACIÓN Á LEI 8/2006, DO 16 DE NOVEMBRO, DE SOCIEDADES COOPERATIVAS DA REXIÓN DE MURCIA

Pablo FERNÁNDEZ CARBALLO-CALERO

A Lei 8/2006, do 16 de novembro, de sociedades cooperativas da Rexión de Murcia supuxo un novo fíto no panorama do dereito cooperativo do noso país. En efecto, tal afirmación xustifícase –máis alá doutras consideracións– polo simple feito de que a comunidade autónoma da Rexión de Murcia era unha das poucas que, ata a data, non contaba cunha regulación específica propia en materia de cooperativas. A importancia crecente deste tipo societario na comunidade murciana, e a súa presenza activa en case todas as súas vilas, foron dous dos argumentos que propiciaron a aparición dun texto que aspira, entre outros obxectivos, a fomentar a constitución de novas cooperativas e a dar unha resposta eficaz aos problemas que esta clase de sociedades presentan. Os devanditos problemas resolvéranse, con anterioridade á aparición do novo instrumento legal, acudindo á normativa estatal, a cal resultaba de aplicación en virtude da cláusula de suplencia recollida no artigo 149.3 da nosa constitución.

A recente lei, que entrou en vigor o 1 de xaneiro de 2007, nace da experiencia doutras comunidades autónomas e das necesidades propias da Rexión de Murcia, circunstancias que motivaron, en liñas xerais, unha maior flexibilización do réxime económico e xurídico, ao potenciar fórmulas que axuden a aumentar o financiamento destas entidades.

O novo corpo legal estrutúrase en tres títulos. O primeiro e máis extenso, que consta de 135 artigos, recolle os aspectos fundamentais das cooperativas, e trata cuestións relativas á súa constitución, ao réxime dos socios, aos órganos sociais, ao réxime económico, ás modificacións estruturais, ás clases etc. O título II –artigos 136 a 141– está dedicado á intervención pública nas cooperativas, non só desde a perspectiva do

fomento do cooperativismo, senón tamén desde o punto de vista da inspección e control deste tipo de entidades. Finalmente o título III –artigos 142 a 145– ocúpase do fenómeno do asociacionismo cooperativo. Completan o texto legal cinco disposicións adicionais, tres disposicións transitorias e catro disposicións finais.

A Lei, que resulta de aplicación ás sociedades cooperativas con domicilio social na comunidade autónoma da Rexión de Murcia e que realicen a súa actividade cooperativizada con carácter principal dentro do seu ámbito territorial, ofrece no seu artigo 2 un concepto de sociedade cooperativa. De acordo con este precepto, atopámonos ante "unha sociedade constituída por persoas que se asocian, en réxime de libre adhesión e baixa voluntaria, para a realización de actividades empresariais, encamiñadas a satisfacer as súas necesidades e aspiracións económicas e sociais, con capital variable e estrutura e xestión democráticas". O citado artigo, por outra parte, non se limita a introducir unha remisión aos principios establecidos pola Alianza Cooperativa Internacional, senón que expresamente invoca na estrutura e funcionamento da cooperativa os de "adhesión voluntaria e aberta, xestión democrática por parte dos socios, participación económica dos socios, autonomía e independencia, educación, formación e información, cooperación entre sociedades cooperativas e interese pola comunidade".

O texto fixa en tres o número de socios necesarios para a creación dunha sociedade cooperativa de primeiro grao, e mantense o requisito mínimo de dúas cooperativas no caso das cooperativas de segundo grao. No relativo ás relacións da cooperativa con terceiros non socios, o artigo 6 establece a posibilidade de que a sociedade poida realizar operacións con terceiros non socios sen máis limitacións que as establecidas polos seus propios estatutos sociais.

Polo que respecta ao proceso de constitución, que finaliza coa correspondente inscrición da entidade no Registro de Sociedades Cooperativas de la Región de Murcia, concédeselles plena liberdade aos promotores para a celebración dunha asemblea constituínte ou para a constitución directa mediante outorgamento ante notario. O Rexistro, con sede futura na cidade de Murcia, está regulado no capítulo III, o cal se limita a sinalar uns principios básicos en relación cunha materia que será obxecto dun ulterior desenvolvemento regulamentario.

Internándonos na regulación dos socios, a Lei sinala aspectos relativos á súa admisión, dereitos e obrigas, clases, baixas, perda da condición e normas de disciplina social. Neste punto merece destacarse a incorporación

das figuras do socio a proba, o socio de traballo, o asociado –unha especie de socio capitalista que achegará financiamento sen necesidade de participar na actividade cooperativa, da que recibirá unha remuneración polo capital achegado–, ou o socio cooperador, entendendo por tal a persoa física ou xurídica que, sen realizar a actividade ou actividades principais da sociedade cooperativa, participa nalgunha ou algunhas das accesorias.

En materia de órganos sociais, a Lei recolle os órganos clásicos considerados no resto de leis cooperativas autonómicas. Así, fai referencia á Asemblea Xeral, órgano supremo de expresión da vontade social; ao Consello Reitor, órgano colexiado de goberno ao que corresponde, polo menos, a alta xestión, a supervisión dos directivos, a representación da sociedade e cantas facultades non estean reservadas por lei ou polos estatutos a outros órganos sociais; e á Intervención, órgano encargado de fiscalizar a actividade da cooperativa e garantir o respecto ás regras establecidas na Lei e nos Estatutos. Á súa vez, a norma regula a posibilidade de creación dunha Dirección, un Comité de Recursos, a figura do letrado asesor –obrigatoria para sociedades cooperativas con seccións de crédito e potestativa no resto de supostos–, así como o correspondente proceso electoral do Consello Reitor e a Intervención. Á vista do exposto, a Lei de Murcia opta por manter a sempre polémica figura dos interventores, malia que permite que un terzo destes poida ser designado entre expertos independentes. Con esta medida trátanse de paliar os riscos que leva consigo deixar a censura das contas en mans de socios que, na maior parte dos casos, non dispoñen do grao de preparación abonda para desempeñar a súa tarefa.

En relación co réxime económico, a esixencia legal dun capital mínimo elimínase e todos os traballadores, aínda que non sexan socios, tributarán como resultados cooperativos, é dicir, ao 10 % e non ao 35 %. Ademais, régulase detalladamente o réxime das contribucións, os fondos sociais obrigatorios e voluntarios, o exercicio económico e a documentación social e a contabilidade. En defensa da competitividade da sociedade cooperativa e da igualdade de oportunidades, tal e como reza a exposición de motivos da Lei, redúcese o fondo de reserva obrigatorio e considérase repartible ata nun cincuenta por cento. A devandita posibilidade deberá establecerse nos estatutos sociais e operará a favor de socios que causen baixa xustificada conforme o determinado na Lei, e sempre que o socio permanecera na sociedade cooperativa durante polo menos cinco anos ou o prazo superior que poidan establecer os estatutos sociais. Por outra parte, en atención ao principio de portas abertas, redúcense os prazos de devolución do capital

social en caso de baixa xustificada, o cal facilitará o acceso de socios ás cooperativas.

Para finalizar esta breve análise do réxime económico, é interesante subliñar que a lei murciana se suma a aquelas leis autonómicas que esixen unha porcentaxe inferior de socios –concretamente un cinco por cento– para a solicitude dunha auditoría externa, sempre e cando a sociedade non estea legalmente suxeita a esta. Así mesmo, o artigo 84.4 da lei analizada é un dos poucos –xunto co art. 62.4 LC ou o art. 78.4 LCCeL– que se ocupan expresamente da revogación do auditor, e establecen que unicamente poderá efectuarse mediando xusta causa.

Como o resto das leis de cooperativas do noso país, a lei obxecto de análise aborda a regulación das modificacións estruturais da sociedade así como a súa posible extinción, disolución e liquidación. Máis interesante resulta o capítulo X dedicado ás clases de cooperativas, no que destaca a atención prestada ás cooperativas agrarias e de traballo asociado. En canto ás primeiras, a lei regula e dá cobertura ás particularidades que as caracterizan, tratando de incentivar a súa modernización, así como o seu carácter empresarial. Tamén son importantes as novidades incorporadas á regulación das sociedades cooperativas de traballo asociado, ás cales se lles proporciona unha maior versatilidade que lles permita afrontar con maiores garantías de competitividade os retos que impoñen os novos mercados.

O título II da Lei considera a intervención pública no fenómeno cooperativo dende unha dobre vertente: por unha parte, a intervención dos organismos públicos para favorecer a creación e o desenvolvemento das cooperativas: e, por outra, o labor de inspección e, no seu caso, de sanción das actividades irregulares, que corre a cargo da consellaría competente.

Por último, o título III, dedicado ao asociacionismo cooperativo, regula as unións e federacións de cooperativas, e establece unha serie de normas comúns a estas que pretenden garantir a esencia do movemento cooperativo e axudar á súa consolidación, respectando, en todo caso, a independencia e a liberdade de actuación de cada asociación.